

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА РАКОВОДИТЕЛИ (МЕНАџЕРИ) ОД ПОСЛЕДИЦИ НА НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ (НЕЗГОДА)

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

- (1) Посебните услови за осигурување на раководители (менаџери) од последици од несрекен случај (незгода) со примена на валутна клаузула (во натамошниот текст: Посебни услови) се составен дел на договорот за осигурување на раководители (менаџери) од последици од несрекен случај што договарачот на осигурувањето ќе го склучи со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп (во натамошниот текст: осигурувач). За сите права и обврски на договорните страни, како и на трети лица, што произлегуваат од договорот за осигурување, кои не се регулирани со конкретниот договор и со овие Посебни услови, се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи.
- (2) Со Посебните услови се регулираат односите помеѓу договарачот на осигурувањето и осигурувачот според договорените облици на осигурување за во случај на:
  - смрт од последици на несрекен случај (незгода);
  - траен инвалидитет од последици на несрекен случај (незгода);
  - преодна неспособност за работа (дневен надомест) од последици на несрекен случај (незгода);
  - трошоци за лекување од последици на несрекен случај (незгода).
- (3) Одделни изрази во овие Услови значат:
  - Понудувач** - правно лице што сака да склучи осигурување и за таа цел поднесува писмена или усна понуда до осигурувачот.
  - Договарач** - правно лице што ќе склучи договор за осигурување со осигурувачот.
  - Осигуреник** - раководител (менаџер) од чија смрт, загуба на општата работна способност (инвалидитет) или нарушување на здравјето зависи исплатата на осигурената сума, односно надоместот.
  - Корисник** - лице на кое му се врши исплата на осигурената сума, односно надоместокот.
  - Полиса** - исправа за склучен договор за осигурување.
  - Осигурена сума** - највисок износ до кој осигурувачот има обврска.
  - Премија** - износ што договарачот е должен да го плаќа на осигурувачот според договорот за осигурување.
  - Лист на покритие** - привремен доказ за склученото осигурување што ги содржи битните елементи од договорот за осигурување.

СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОР ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 2

- (1) Договорот за осигурување се склучува врз основа на усна или писмена понуда.
- (2) Осигурувачот може претходно да побара писмена понуда од договарачот на посебен образец.
- (3) Ако осигурувачот не ја прифати писмената понуда, должен е во рок од осум дена од денот на нејзиниот прием писмено да го извести понудувачот за тоа.
- (4) Ако осигурувачот не ја одбил понудата, која не отстапува од условите според кои се врши осигурувањето, ќе се смета осигурувањето за склучено од денот кога понудата пристигнала кај осигурувачот.
- (5) Ако осигурувачот ја прифатил понудата само под посебни услови, осигурувањето е склучено од денот кога договарачот се согласил на изменетите услови.
- (6) Се смета дека понудувачот се откажал од склучување на договорот ако на изменетите услови не се согласил во рок од осум дена од денот на приемот на препорачаното известување од осигурувачот.
- (7) Договорот за осигурување е склучен кога договарачот и осигурувачот ќе ја потпишат полисата за осигурување или листот на покритие.

ФОРМА НА ДОГОВОР ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 3

- (1) Договорот за осигурување и сите додатоци на договорот важат само ако се склучени во писмена форма.
- (2) Сите побарувања и изјави се навремени ако се поднесени во рокот предвиден во овие Услови. Како ден на прием се смета денот на предавањето во пошта или денот на испраќањето на електронска порака на официјалната е-маил адреса.

СПОСОБНОСТ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 4

- (1) Според овие Посебни услови, може да се осигуруваат лица-менаџери од 20 до 70 години. Лицата помлади од 20 и постари од 70 години не може да бидат осигурени според овие Посебни услови, доколку не се договори поинаку.
- (2) Лицата чија општа работна способност е намалена поради некоја потешка болест или потешки телесни недостатоци се осигуруваат со наплата на зголемена премија во смисла на членот 9, став 4 од овие Услови, доколку не се договори поинаку.
- (3) Лицата целосно лишени од деловна способност во секој случај се исклучени од осигурување.

ПОИМ ЗА НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ

Член 5

- (1) Како несрекен случај во смисла на овие Услови се смета секој ненадеен настан независен од волјата на осигуреникот, кој дејствувајќи однадвор и нагло врз телото на осигуреникот има за последица негова смрт, целосен или делумен инвалидитет, преодна неспособност за работа или нарушување на здравјето што бара лекарска помош.
- (2) Во смисла на претходниот став, како примери на несрекен случај се сметаат особено следните настани: газење, судрување, удар со некаков предмет или на некаков предмет, удар од електрична струја или гром, паѓање, лизнување, уривање, ранување со оружје, со разни други предмети или експлозивни материји, убод со некаков предмет, удар или каснување од животни и убод од инсекти (освен ако со таков убод не е предизвикана некаква инфективна болест).
- (3) Како несрекен случај се смета и:
  1. труење со хемиски средства, освен професионални заболувања;
  2. труење со храна што за последица има смрт на осигуреникот;
  3. инфекција на повреда предизвикана од несрекен случај;
  4. труење поради вдишување гасови или отровна пареа, со исклучок на професионални заболувања;
  5. изгореници со оган или електрицитет, со жежок предмет, течност или пареа, киселина, лужина и сл.;
  6. давење и утопување;
  7. душење или задушување поради затрупување (со земја, песок и сл.);
  8. прснување на мускули, исколчување, прснување на зглобни врски, кршење на здрави коски што ќе настане поради нагли телесни движења или ненадејни напрегнувања предизвикани со непредвиден надворешен настан, доколку тоа непосредно, веднаш по повредата, е утврдено во болница или во друга здравствена установа;
  9. дејствување на светлина, сончеви зраци, температури или лошо време, ако осигуреникот непосредно бил изложен поради еден несрекен случај настан пред тоа, или се нашол во такви непредвидени околности што никако не можел да ги спречи, или бил изложен заради спасување човечки живот;
  10. дејствување на рендгенски или радиумски зраци, ако настанат нагло и ненадејно, со исклучок на професионални заболувања.
- (4) **Не се сметаат како несрекен случај во смисла на овие Услови:**
  1. сите заразни, професионални и други болести, како и последици од психички влијанија;
  2. стомачна кила, кила на папокот, водна и друга кила, освен онаа што ќе настане поради директно оштетување на стомачниот ѕид под непосредно дејство на надворешна механичка сила на стомачниот ѕид, доколку веднаш по повредата е утврдена трауматска кила кај која болнички, покрај килата, е утврдена и повреда на меките делови на стомачниот ѕид во тоа подрачје;
  3. инфекции и заболувања што ќе настанат поради разни форми на алергија, сечење или кинење жулеви или други израстоци на цврста кожа;
  4. анафилактичен шок, освен ако настапи при лекувањето поради настанат несрекен случај;
  5. Хернија дисци интервертебралис, сите видови лумбалгии, дископатии, сакралгии, миофасцитис, кокцигодии, ишијалгии, фиброзитис и сите промени на слабинско-крстачната регија означени со аналогни термини;
  6. одлепување на мрежницата (ablatio retinae) на претходно болно или дегенеративно променето око, а со исклучок се признава одлепување на мрежницата на претходно здраво око, доколку постојат знаци на директна надворешна повреда на очната јаболчица, утврдена во здравствена установа;
  7. последици што настанале кај осигуреникот поради алкохолно лудило (delirium tremens) и дејство на дрога;
  8. последици на медицински, особено оперативни зафати што се преземаат за лекување или за превентива заради спречување болести;
  9. патолошки промени на коските, патолошки епифизиолизи и патолошки скршеници;
  10. системски невромускуларни болести и ендокринолошки болести.

ПОЧЕТОК И ТРАЕЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

Член 6

- (1) Осигурувањето започнува во 24.00 часот оној ден што е означен во полисата како почеток на осигурувањето и престанува во 24.00 часот во оној ден што во полисата е договорен како ден на престанување на осигурувањето.
- (2) Осигурувањето престанува за секој одделен осигуреник во 24.00 часот, без оглед на договореното траење, оној ден кога:
  1. ќе настапи смрт на осигуреникот или ќе му биде утврден инвалидитет од 100%;
  2. осигуреникот ќе стане деловно неспособен во смисла на членот 4, став 3 од овие Услови;
  3. ќе истече годината на осигурување во која осигуреникот ќе наполни 70 години, доколку не е договорено посебно;
  4. ќе измине рокот од членот 11, став 3 од овие Услови, а премијата до тој рок нема да биде платена;
  5. на осигуреникот ќе му престане статусот на менаџер кај договаработ на осигурувањето.

ПОЧЕТОК И ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ

Член 7

- (1) Обврските на осигурувачот започнуваат во 24.00 часот во оној ден што е означен во полисата како почеток на осигурувањето, но не пред 24.00 часот оној ден кога е платена првата премија.
- (2) Обврските на осигурувачот престануваат во 24.00 часот во оној ден кога ќе истече рокот на траењето означен во полисата.

ОБЕМ НА ОБВРСКИТЕ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 8

- (1) Кога ќе настане осигурен случај во смисла на овие Услови, осигурувачот ги исплатува износите договорени во договорот за осигурување, и тоа:
  1. осигурената сума во случај на смрт од несреќен случај на осигуреникот, ако поради несреќниот случај настапила смрт на осигуреникот, односно осигурената сума во случај на траен инвалидитет, ако поради несреќниот случај настапил целосен 100% траен инвалидитет на осигуреникот;
  2. процентот од осигурената сума за во случај на траен инвалидитет што одговара на процентот на делумниот инвалидитет, ако поради несреќниот случај настапил делумен инвалидитет на осигуреникот;
  3. дневен надомест според членот 14, став 8 од овие Услови, ако осигуреникот поради несреќниот случај бил привремено неспособен за работа, односно за вршење на своето редовно занимање;
  4. надоместот на трошоците за лекување според членот 14. ставови 9 и 10 од овие Услови, ако на осигуреникот поради несреќен случај му била потребна лекарска помош и ако поради тоа имал трошоци за лекување.
- (2) Договаработ на осигурувањето, односно осигуреникот, има право на надоместок по основ на договорот за осигурување и во случај:
  1. кога не е извршена исплата за случај на смрт или траен инвалидитет, има право на надоместок од 75% од уплатената премија за во случај на смрт од незгода, доколку не се договори поинаку;
  2. кога е извршена исплата во случај на траен инвалидитет, има право на надоместок на разликата помеѓу исплатениот износ и износот од 75% од уплатената премија за случај на смрт од незгода, доколку не се договори поинаку.

ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 9

- (1) Договаработ на осигурувањето е должен при склучување на договорот на осигурувачот да му ги пријави сите околности што се од значење за оцена на ризикот, а му се познати или не можеле да му останат непознати.
- (2) Ако осигурениот случај настанал пред утврдување на неточноста или нецелосноста на пријавата, или потоа, но пред раскинување на договорот, односно пред постигнување спогодба за зголемување на премијата, осигурената сума се намалува во сразмер помеѓу стапката на платените премии и стапката на премиите што би требало да се платат според вистинскиот ризик.
- (3) Ако не е договорено посебно и ако не е платена соодветна зголемена премија, договорените осигурени суми се намалуваат сразмерно со премијата што требало да се плати според фактички платената премија, кога несреќниот случај ќе настане:
  1. при управување и возење со авион и летала од сите видови, освен во својство на патник во јавниот сообраќај, како и при спортски скокови со падобран;

2. при тренинг и учество на осигуреникот во јавни спортски натпревари, во својство на регистриран член на спортска организација;
  3. кај лицата што претставуваат анормален ризик поради тоа што претрпеле некаква тешка болест, или во моментот на склучувањето на договорот тешко се болни, или се оптоварени со вродени или здобиени тешки телесни мани или недостатоци.
- (4) Како анормален ризик од точката 3 на претходниот став се сметаат лицата што имаат мани, недостатоци или болести поради кои нивната општа работна способност е намалена за повеќе од 50% според Посебните услови за осигурување зголемени (анормални) ризици по осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода).

ИСКЛУЧУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 10

- (1) Исклучени се сите обврски на осигурувачот ако несреќниот случај настанал:
1. поради земјотрес;
  2. поради:
    - а). војна, инвазија, дејства на странски непријатели, непријателски или воени операции (без оглед дали е објавена војна или не), граѓанска војна, бунт, револуција, востание, граѓански немири, имајќи го предвид нивниот обем или нивното прераснување во востание, воена или узурпаторска сила;
    - б). кој било вид директно или индиректно дејство на тероризам без оглед на која било друга причина или настан што истовремено доведува до штета. Под тероризам, според овие Услови, се подразбира употреба на сила или насилство и/или закана со нив на лице или група лица поврзани со политички, религиозни, идеолошки или етнички цели и причини, вклучувајќи и намера да се влијае врз кои било власти, како и врз јавноста, под дејство на страв. Ако осигурувачот смета дека поради исклучоците наведени во точката 2 отштетното барање не е покриено со ова осигурување, товарот за докажување на спротивното го снесува осигуреникот;
  3. при управување со летала од сите видови, пловни објекти, моторни и други возила без пропишана службена исправа што дава овластување на возач за управување и возење со соодветен вид и тип воздушно летало, пловен објект, моторно и друго возило. Одредбите од точката 3 од овој став нема да се применуваат во случај кога непосредувањето пропишана службена исправа немало влијание на настанувањето на несреќниот случај. Во смисла на овие Услови, се смета дека осигуреникот ја поседува пропишаната службена возачка исправа кога со цел да го подготви и да го положи испитот за добивање службена исправа презема возење под непосреден надзор на службено овластен стручен инструктор;
  4. поради обид или извршување на самоубиство на осигуреникот од кои било причини;
  5. поради тоа што договарачот на осигурувањето или корисникот намерно го причинил несреќниот случај, а ако се повеќе корисници, исклучен е само оној корисник што намерно го предизвикал несреќниот случај;
  6. при подготвување, обид или извршување на смислено кривично дело, како и при бегането по таквото дејство и поради учество во тепачка;
  7. поради постоење причинска врска на дејството на наркотични средства, лекарства или алкохолизираната состојба на осигуреникот и настанувањето на несреќниот случај. Се смета дека осигуреникот е во алкохолизирана состојба ако се утврди присуство на алкохол во крвта повеќе од 10,8 мил. мола (0,50%) кај возач, а кај другите осигуреници повеќе од 21,6 мил. мола (1,00%).
- (2) Договорот за осигурување е ништовен ако во моментот на неговото склучување веќе настанал осигурен случај, или бил во настанување, или пак било извесно дека ќе настапи, или ако веќе тогаш престанала можноста да настапи, а уплатената премија се враќа на договарачот намалена за трошоците на осигурувачот.

ПЛАЌАЊЕ НА ПРЕМИЈА И ПОСЛЕДИЦИ ПОРАДИ НЕПЛАЌАЊЕ

Член 11

- (1) Договарачот е должен да ја плати премијата однапред, ако не е договорено поинаку, одеднаш за секоја година на осигурувањето. Ако е договорено да се плаќаат годишните премии во полугодишни, тримесечни или месечни рати, осигурувачот има право на премија за целата година на траење на осигурувањето. Осигурувачот има право сите ненаплатени премиски рати од тековната година на осигурување да ги наплати при која и да е исплата од основата на соодветното осигурување.
- (2) Ако договарачот на осигурувањето не ја плати стасаната премија до договорениот рок ниту тоа го направи некое друго заинтересирано лице, договорот за осигурување ќе престане по истекувањето на 30 дена од денот кога на договарачот на осигурувањето му е врачено препорачано писмо од осигурувачот со известување за стасаноста на премијата, со тоа што тој рок не може да истече пред да изминат 30 дена од денот на стасаноста на премијата. Во секој случај, договорот за осигурување престанува ако премијата не биде платена во рок од една година од стасаноста.

- (3) Ако осигурувањето престанало пред договореното истекување поради исплата на осигурената сума во случај на смрт или потполн инвалидитет, договорената премија за целата тековна година на осигурувањето му припаѓа на осигурувачот.
- (4) Во другите случаи на престанување на договорот за осигурување пред договорениот рок, на осигурувачот му припаѓа премијата само до крајот на денот до кој траело осигурувањето.

ПРИЈАВА НА НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ

Член 12

- (1) Осигуреникот што е повреден поради несрекен случај е должен:
  1. веднаш да се јави на лекар, односно да повика лекар заради преглед и укажување потребна помош и веднаш да ги преземе сите потребни мерки за лекување, како и да се придржува на лекарските совети и упатства во поглед на начинот на лекувањето;
  2. за несрекениот случај писмено да го извести осигурувачот веднаш кога е тоа можно според неговата здравствена состојба;
  3. со пријавата за несрекен случај на осигурувачот да му ги даде сите потребни известувања и податоци, особено за местото и за времето кога настанал случајот, целосен опис на настанот, име на лекарот што го прегледал или што го лекува, наод на лекарот за видот на телесните повреди, за настанатите и евентуалните последици, како и податоци за телесните мани, недостатоци и болести што осигуреникот евентуално ги имал уште пред настанувањето на несрекениот случај (член 9, став 3, точка 3 од овие Услови).
- (2) Ако осигурениот случај имал за последица смрт на осигуреникот, корисникот на осигурувањето е должен за тоа писмено да го извести осигурувачот и да ги обезбеди потребните документи.
- (3) Трошоците за лекарски прегледи и извештаи (почетен и заклучен извештај на лекарот, повторен лекарски преглед и наод на специјалист) и другите трошоци што се однесуваат за докажувањето на несрекениот случај и правата од договорот за осигурување паѓаат на товар на подносителот на барањето.
- (4) Осигурувачот има право да бара од осигуреникот, договарачот, корисникот или од кое и да е друго правно или физичко лице дополнителни објаснувања, како и на свој трошок да преземе потребни мерки за лекарски преглед на осигуреникот преку свои лекари, лекарски комисии и здравствени организации за да се утврдат важните причини во врска со пријавениот несрекен случај.

УТВРДУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА КОРИСНИКОТ

Член 13

- (1) Ако поради осигурениот случај осигуреникот починал, корисникот е должен да ја поднесе полисата и доказ дека смртта настапила како последица на несрекен случај. Корисникот што со договорот за осигурување изречно не е предвиден е должен да поднесе и доказ за своето право за примање на осигурената сума.
- (2) Ако несрекениот случај оставил како последица инвалидитет, осигуреникот е должен да поднесе: полиса, доказ за околностите за настанување на несрекениот случај и медицинската документација како доказ за трајните последици, заради определување на конечниот процент на трајниот инвалидитет. Медицинската документација задолжително треба да содржи: почетната документација од првиот лекарски преглед по незгодата и сите лекарски извештаи и наоди издадени во текот на лекувањето.
- (3) Конечниот процент на инвалидитет го определува осигурувачот според табелата за определување процент на траен инвалидитет како последица на несрекен случај за оваа категорија на осигуреници (во натамошниот текст: табела). Ако некоја последица или загуба на орган не се предвидени во табелата, процентот на инвалидитет се определува во согласност со слични оштетувања што се предвидени во табелата. Индивидуалните способности, социјалната положба или занимањето (професионална способност) на осигуреникот не се земаат предвид при определување на процентот на инвалидитет.
- (4) Кај повеќекратните повреди на одделни краишта, 'рбет или органи, вкупниот инвалидитет врз определено краиште или орган се определува така што за најголемо оштетување се зема процентот предвиден во табелата, од следното најголемо оштетување се зема половина од процентот предвиден во табелата и после по ред, 1/4 и 1/8 итн. Вкупниот процент не може да го надмине процентот што е определен со табелата на инвалидитет за потполно губење на тоа краиште или орган. Последиците од повредите на прстите се собираат без примена на горниот принцип.
- (5) Во случај на губење на повеќе краишта или органи поради еден несрекен случај, процентите на инвалидитет за секое краиште или орган се собираат.
- (6) Ако збирот на процентите на инвалидитет според табелата поради губење или оштетување на повеќе краишта или органи поради еден несрекен случај изнесува над 100%, исплатата не може да биде повисока од осигурената сума што е договорена во случај на потполн инвалидитет.

- (7) Ако осигуреникот имал траен инвалидитет пред настанување на несреќниот случај, обврската на осигурувачот се одредува според новиот инвалидитет, независно од поранешниот, освен во следниве случаи:
  - а). ако новиот несреќен случај предизвикал зголемување на дотогашниот инвалидитет, обврската на осигурувачот се утврдува за разликата помеѓу вкупниот процент на инвалидитет и поранешниот процент;
  - б). ако новиот несреќен случај предизвика загуба или повреда на еден од порано повредените делови или органи, обврската на осигурувачот се утврдува само за зголемениот инвалидитет.
- (8) Ако осигуреникот поради несреќен случај е привремено неспособен за работа, должен е за тоа да поднесе потврда од лекарот што го лекувал. Оваа потврда (извештај) мора да содржи: лекарски наоди со потполна дијагноза, точни податоци кога започнало лекувањето и од кој до кој ден осигуреникот не бил способен да го врши своето редовно занимање.

ИСПЛАТА НА ОСИГУРЕНА СУМА

Член 14

- (1) Осигурувачот му ја исплатува осигурената сума, односно соодветен дел или договорениот надомест на осигуреникот, односно на корисникот, во рок од 14 дена откако ќе бидат утврдени обврската на осигурувачот и висината на обврската.
- (2) Осигурувачот е должен да ја исплати договорената осигурена сума, односно надоместот, само ако осигурениот случај настанал за времетраење на осигурувањето.
- (3) Процентот на инвалидитетот се определува според табелата по завршеното лекување во времето кога кај осигуреникот во однос на претрпените повреди и настанати последици настанила состојба на стабилизација, т.е. кога според лекарското предвидување не може да се очекува дека ќе се подобри или ќе се влоши состојбата. Ако таа состојба не настани ниту по истекувањето на 3 години од денот на настанувањето на несреќниот случај, како конечна се зема состојбата по истекувањето на овој рок и според неа се определува конечниот процент на инвалидитет.
- (4) Ако за утврдување на висината на обврската на осигурувачот е потребно одредено време, осигурувачот е должен на барање на осигуреникот да го исплати износот што неоспорно одговара на процентот на инвалидитет за кој веќе тогаш може врз основа на медицинската документација да се утврди дека трајно ќе остане. Осигурувачот нема да исплати аконтација ако пред тоа не е утврдена неговата обврска со оглед на околностите под кои настанал осигурениот случај.
- (5) Ако осигуреникот почине пред истекувањето на една година од денот на настанувањето на несреќниот случај од последиците на истиот несреќен случај, а конечниот процент на инвалидитет веќе бил утврден, осигурувачот го исплатува износот што е определен во случај на смрт, односно разликата помеѓу осигурената сума во случај на смрт и износот што бил исплатен пред тоа на име инвалидитет, доколку таква разлика постои.
- (6) Ако конечниот процент на инвалидитет не бил утврден, а осигуреникот почине поради истиот несреќен случај, осигурувачот ја исплатува осигурената сума определена за случај на смрт, односно само разликата помеѓу таа сума или евентуално веќе исплатениот дел (аконтација), но само ако осигуреникот починал најдоцна во рок од три години од денот на настанувањето на несреќниот случај.
- (7) Ако пред утврдувањето на конечниот процент на инвалидитет во рок од 3 години од настанувањето на несреќниот случај настани смрт на осигуреникот од која и да е друга причина, освен наведената во претходниот став на овој член, висината на обврската на осигурувачот од основата на инвалидитетот се утврдува врз основа на постојната медицинска документација.
- (8) Ако несреќниот случај има за последица привремена неспособност за работа на осигуреникот, а во договорот за осигурување е предвидена за во тој случај исплата на дневен надомест, осигурувачот на осигуреникот му го исплатува овој надомест во договорената висина, од денот означен во полисата, а доколку тој ден не е определен, од првиот ден што следува по денот кога е започнато лекувањето кај лекарот или кај здравствената установа, до последниот ден на траењето на работната неспособност, односно до денот на смртта или на утврдувањето на инвалидитетот, но најмногу за 180 дена. Бројот на деновите за кои се исплатува дневен надомест за определен вид повреда се утврдува врз основа на лекарската потврда-извештај од член 13, став 8 на овие Услови, но најмногу до бројот на деновите определени за тој вид повреди во табелата на дневен надомест за оваа категорија на осигуреници. Ако работната неспособност е продолжена од кои било здравствени причини, осигурувачот е должен да исплати дневен надомест само за времетраењето на боледувањето предизвикано исклучиво од несреќен случај, без разлика дали боледувањето било со полно или со скратено работно време.
- (9) Ако несреќниот случај има за последица нарушување на здравјето на осигуреникот што бара лекарска помош, а е договорен и надомест на трошоците за лекување, осигурувачот му го исплатува на осигуреникот, без разлика на тоа дали има и некакви други последици, според поднесените докази, и надоместокот на сите фактички и нужни

трошоци за лекување, направени најдолго во текот на 180 дена од денот на настанувањето на несреќниот случај, а најмногу до договорениот износ.

- (10) Во трошоците за лекување според претходниот став се опфатени и набавката на вештачки краишта и замената на заби, како и набавката на други помагала, ако е сето тоа потребно според оцена на лекар.
- (11) Осигурувачот не е должен да ги надомести трошоците за лекување ако осигуреникот има право на бесплатно лекување во здравствена организација, односно тој има обврска само за надомест за оној дел на трошоците за лекување што ги плаќа осигуреникот од лични средства според одредбите на Законот за здравствена заштита.
- (12) Ако како натамошна последица од настанатиот несреќен случај настапи смрт на осигуреникот или инвалидитет, осигурувачот му го исплатува на корисникот, односно на осигуреникот, износот на осигурената сума предвидена за таквите случаи без разлика на исплатениот дневен надомест за преодна неспособност за работа и исплатениот надомест на трошоците за лекување.

НАДОМЕСТОЦИ И ДАНОЦИ

Член 15

- (1) Договарачот е должен да ги плати надоместоците за сите извршени услуги што посебно ќе ги побара од осигурувачот, ако тоа осигурувачот го побара.
- (2) Договарачот е должен со договорената премија да ги плати и сите придонеси и даноци ако бидат воведени со законски или подзаконски акти.
- (3) Осигурувачот е должен на износот за исплата да ги пресмета сите придонеси и даноци ако бидат воведени со законски или со подзаконски акти. За пресметаните придонеси и даноци се намалува износот на надоместокот што треба да се исплати на осигуреникот, односно корисникот.

КОРИСНИЦИ НА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 16

- (1) Корисникот во случај на смрт од незгода на осигуреникот се одредува во полисата за осигурување. Корисникот го определува осигуреникот во понудата за осигурување и тој може да го смени корисникот и да определи друг корисник за случај на смрт за времетраење на полисата за осигурување со писмена изјава упатена до осигурувачот.
- (2) Ако во полисата не е поинаку или воопшто не е ништо предвидено, како корисници во случај на смрт од незгода на осигуреникот се сметаат:
  1. децата и брачниот партнер на осигуреникот на еднакви делови, а доколку децата не се живи, нивните потомци според правото на претставување;
  2. ако нема деца ниту пак нивни потомци, брачниот партнер на едната половина, а родителите на другата;
  3. ако нема ни брачен партнер, само родителите;
  4. ако ги нема лицата наведени во претходните точки, другите законски наследници врз основа на судска одлука.
- (3) За брачен партнер се смета лицето кое живеело во брачна или вонбрачна заедница со осигуреникот во моментот на неговата смрт.
- (4) Во случај на инвалидитет, привремена неспособност за работа, како и надомест на трошоците за лекување, корисник е самиот осигуреник, доколку не е договорено поинаку.
- (5) Ако корисник на осигурувањето е малолетно лице, исплатата на осигурените суми и на надоместоците ќе се изврши на неговите родители, односно на старателот, а осигурувачот има право од наведените лица за таа цел да бара претходно да поднесат овластување за прием на износот на осигурената сума, односно надоместот.
- (6) Корисник во случај на учество во позитивниот резултат (бонус) се одредува во полисата за осигурување. Корисникот го определува договарачот на осигурувањето во понудата за осигурување и тој може да го смени корисникот за случај на бонус и да определи друг корисник за времетраење на полисата за осигурување, со писмена изјава упатена до осигурувачот.

ПРАВО ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ ПРИГОВОР

Член 17

- (1) Во случај осигурувачот и корисникот да не се согласат во поглед на видот и обемот на последиците на несреќниот случај или во поглед на тоа дали и во кој обем повредата на осигуреникот е во причинска врска со несреќниот случај, корисникот на осигурувањето може да поднесе приговор до осигурувачот.

ПОСТАПКА ПО ПРИГОВОРИ

Член 18

- (1) Корисникот поднесува приговор до осигурувачот во писмена форма.
- (2) Осигурувачот е должен да го реши приговорот и писмено да го извести подносителот во рок од 30 дена од приемот на приговорот. Корисникот што не е задоволен од решението по приговорот има право да поднесе барање за арбитража, ако спорното прашање може да биде предмет на арбитража.

ПОСТАПКА ЗА АРБИТРАЖА

Член 19

- (1) Корисникот што не е задоволен од решавањето на неговото барање или од решението по приговорот поднесува писмено барање за спроведување арбитража на образец на осигурувачот.
- (2) Во постапката за арбитража утврдувањето на спорните факти им се доверува на двајца вештаци-лекари, од кои едниот го именува осигурувачот, а другиот корисникот на осигурувањето. Корисникот го именува својот вештак-лекар во барањето за спроведување арбитража. Вештаците-лекари мора да бидат од специјалност соодветна на природата на повредата што е предмет на вештачење. Пред вештачењето, овие двајца вештаци избираат трет вештак, кој ќе даде свое стручно мислење, и тоа само во врска со прашањата што ќе останат спорни меѓу нив и во границите на нивните процени. Постапката за арбитража треба да заврши со конечен наод и мислење најдоцна во рок од 60 дена од поднесување на барањето за спроведување на арбитражата.
- (3) Конечниот наод и мислење на вештаците ги обврзуваат договорните страни, а може да се побиваат само за претсметковни грешки.
- (4) Секоја страна ги плаќа трошоците на вештакот што го именува, а на третиот вештак ги плаќаат двете страни по половина.
- (5) До завршувањето на работата на арбитражата, и двете страни се откажуваат од поведување судски спорови по предметот на арбитражата, како и од пресметка на камати по основа на спорните побарувања.

ЗАСТАРУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА

Член 20

- (1) Побарувањата на осигуреникот или на корисникот на осигурувањето, односно на трето лице од договорот за осигурување од незгода, застаруваат за три години, сметајќи од првиот ден по истекувањето на календарската година во која настанало побарувањето.
- (2) Ако заинтересираното лице докаже дека до денот определен во претходниот став не знаело дека настанал осигурениот случај, застарувањето почнува од денот кога дознало за тоа, со тоа што во секој случај побарувањето застарува за пет години од денот определен во претходниот став.
- (3) Побарувањата на осигурувачот од договорот за осигурување застаруваат за три години.

ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА

Член 21

- (1) Премијата за осигурување и осигурените суми се договараат во валутна клаузула – евра.
- (2) Премијата за осигурување се плаќа во денарска противвредност на еврото, пресметана според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата на премијата.
- (3) При исплата, исплатата се врши во денарска противвредност на еврото, пресметана според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на пресметката за исплата.

КЛАУЗУЛА ЗА РЕСТРИКТИВНИ МЕРКИ

Член 22

- (1) Осигурувачот нема да изврши исплата на надомест на отштетно побарување или каков било друг вид надомест, по претходно склучен договор за осигурување врз основа на овие Посебни услови за осигурување, доколку плаќањето на надоместот на отштетното побарување или друг вид надомест го изложи осигурувачот на какви било рестриктивни мерки определени со позитивно правни акти на ООН, САД, Обединето Кралство, ЕУ или Република Северна Македонија.

ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ ИДЕНТИТЕТ НА КОНТРОЛОРОТ И КОНТАКТ ЗА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Член 23

Контролор: Акционерско друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп

Адреса: ул. „11 Октомври“ бр. 25

e-mail: info@insumak.mk

тел: +3892 3115 188

Контакт за лични податоци: Офицер за заштита на лични податоци

e-mail: lproficer@insumak.mk

Дополнителни податоци за офицерот за заштита на личните податоци може да најдете на интернет-страницата на Друштвото www.insumak.mk.

ОБРАБОТКА И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 24

Осигурувачот врши обработка (собирање, евидентирање, организирање, чување итн.) на лични податоци на осигуреници, договорачи на осигурување, нивните законски застапници или полномошници во согласност со одредбите на Законот за заштита на личните податоци и другите релеванти позитивни прописи, применувајќи соодветни технички и организациски мерки за обезбедување безбедност на личните податоци. Собраните лични податоци се дел од збирките на лични податоци на Осигурувачот, а Осигурувачот во својство на контролор на личните податоци ги користи во согласност со основните начела за обработка на лични податоци дефинирани во Законот за заштита на личните податоци.

ЦЕЛИ И ПРАВНА ОСНОВА ЗА ОБРАБОТКАТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 25

Осигурувачот обработува лични податоци заради исполнување договорни обврски, врз основа на закон, за цели на легитимни интереси, како и врз основа на дадена согласност од клиентот на начин што е во согласност со целта за која биле обработувани.

а) **Исполнување на договорни обврски**

Личните податоци се неопходни за обработка од страна на Осигурувачот со цел да се исполнат правата и обврските што произлегуваат од договорот за осигурување, односно нивната обработка претставува основа за оценување на осигурително покритие и за надомест на штета.

б) **Законски обврски**

Осигурувачот обработува лични податоци во согласност со законските обврски предвидени во Законот за супервизија на осигурувањето, Законот за заштита на личните податоци, Законот за облигациони односи, Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и други позитивни прописи, како и врз основа на регулаторни барања од институции (надлежен суд, Агенција за супервизија на осигурувањето, Јавно обвинителство, Управа за јавни приходи и др.).

в) **Легитимни интереси**

Осигурувачот обработува лични податоци врз основа на легитимен интерес, само во случаите кога легитимниот интерес преовладува над правата и слободите на субјектот на лични податоци: заштита на безбедноста на системите на ИТ, видеонадзор за заштита на имотот на Осигурувачот, вработените и клиентите, имплементација и воспоставување безбедносни мерки и др.

г) **Согласност на клиентот**

Личните податоци што ги обработува Осигурувачот ќе бидат искористени за цели како доставување рекламни материјали, промоции, понуди, како и за други цели на директен маркетинг, само врз основа на експлицитна согласност за обработка на лични податоци за цели на директен маркетинг, која може да се повлече во секое време, бесплатно, со писмено барање на следниот e-mail: lproficer@insumak.mk, по пошта до МАКЕДОНИЈА осигурување АД Скопје –Виена Иншуренс Груп, ул. „11 Октомври“ бр. 25, Скопје, со назнака „До Офицерот за заштита на лични податоци“ или во нашите деловни простории.

РОКОВИ НА ЧУВАЊЕ НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Член 26

Личните податоци, Осигурувачот ги чува во рок за цело времетраење на договорниот облигационен однос, односно најмногу до 10 години по истекот на договорот за осигурување, или, во случај на настанување на штета, 10 години по

затворањето на случајот на настанување на штетата, односно од денот на целосната исплата на надоместокот за настаната штета во согласност со член 109 став 8 од Законот за супервизија на осигурувањето.

По истекот на роковите од став 1 на овој член личните податоци ќе бидат избришани/уништени од базите на податоци на Осигурувачот и нема да се обработуваат за други цели.

ПРАВА НА СУБЈЕКТИТЕ НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 27

- право на пристап до личните податоци;
- право на исправка на неточни или нецелосни лични податоци;
- право на бришење;
- право на ограничување на обработката;
- право на преносливост на податоците;
- право на приговор;
- право на повлекување на согласноста за обработка на лични податоци, кога обработката е заснована на согласност.

Овие права субјектот на личните податоци може бесплатно да ги оствари контактирајќи го офицерот за заштита на лични податоци на следниот e-mail: lpoficer@insumak.mk, по пошта до МАКЕДОНИЈА осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп, ул. „11 Октомври“ бр. 25, Скопје, со назнака „До Офицерот за заштита на лични податоци“ или во нашите деловни простории.

ПРЕНОС НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 28

Осигурувачот може да изврши пренос на лични податоци во земји на Европска Унија, земји членки на Европскиот економски простор и трети земји тогаш кога тоа е потребно за склучување и за извршување на договорите за осигурување (на пример реосигурување или барање за надомест на штета случена во друга држава и сл.) само доколку од страна на Европската Унија или Агенцијата за заштита на личните податоци е утврдено дека во конкретната држава постои соодветно ниво на заштита на личните податоци.

Доколку во третата држава или меѓународна организација не постои соодветно ниво на заштита на лични податоци, Осигурувачот ќе може да го изврши преносот само доколку обезбеди соодветни мерки за заштита на овие податоци во согласност со закон.

ПРАВО НА ПРИГОВОР

Член 29

Клиентот на услугата на осигурување има право да поднесе приговор на обработката што се заснова на легитимен интерес на Осигурувачот, вклучувајќи и профилирање. Доколку корисникот на услугата сè уште смета дека личните податоци не се обработуваат во согласност со законот, може да поднесе барање до Агенцијата за заштита на личните податоци.

ПРАВО НА ПОВЛЕКУВАЊЕ НА СОГЛАСНОСТ

Член 30

Доколку субјектот дал согласност за обработка на лични податоци, тој може да ја повлече согласноста во секое време, целосно или делумно, во согласност со Законот за заштита на личните податоци, со тоа што повлекувањето на согласноста не влијае врз законитоста на обработката на личните податоци пред повлекување на согласноста.

Осигурувачот личните податоци ги обработува во најбрз можен рок по добивањето на известување за повлекување на согласноста.

Член 31

Со потпишувањето на полисата за осигурување договорувачот на осигурување потврдува дека пред собирањето на личните податоци од страна на овластеното лице на Осигурувачот е запознаен со целите и законските основи на обработката на личните податоци, како и обврската Осигурувачот да ги обработува личните податоци во согласност со Законот за заштита на личните податоци.

ПРАВО НА ЖАЛБА

Член 32

- (1) Договорачот, осигуреникот или корисникот на осигурувањето може да достават жалба во однос на осигурувачот до Агенцијата за супервизија на осигурувањето, како орган надлежен за супервизија на друштвата за осигурување.

НАДЛЕЖЕН СУД

Член 33

- (1) Во случај на спор меѓу договорачот на осигурувањето, односно осигуреникот и осигурувачот, месно е надлежен Основниот граѓански суд Скопје.

Прилог бр. 1

ТАБЕЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПРОЦЕНТ НА ТРАЕН ИНВАЛИДИТЕТ КАКО ПОСЛЕДИЦА ОД НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ (НЕЗГОДА)

за
осигурување на раководители (менаџери)

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

- (1) Во смисла на членот 14 од Посебните услови за осигурување на раководители (менаџери) од последици на несрекен случај (незгода), оваа табела за определување процент на траен инвалидитет (во натамошниот текст: табела на инвалидитет) е составен дел на овие Посебни услови и на секој одделен договор за осигурување на лица од последици на несрекен случај (незгода) што договорачот на осигурувањето ќе го склучи согласно овие услови со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп.
- (2) Како траен инвалидитет во смисла на оваа табела на инвалидитет се смета трајна, иреверзибилна состојба на нарушување на нормалната функција на дел, односно орган на телото.
- (3) Во осигурувањето на лица од последици на несрекен случај (незгода), во случај на траен инвалидитет, исклучиво се применува процентот одреден со оваа табела на инвалидитет.
- (4) Во случај на повреда, конечниот инвалидитет се определува најрано три месеци по завршеното севкупно лекување, со исклучок кај ампутацијата и кај точките од табелата каде што е поинаку определено. За нагмечување на коскено-мускулната структура и синдром на пренапрегнување не се одредува инвалидитет.
- (5) Кај повеќекратните повреди на одделни делови, 'рбетот, зглобови или органите, вкупниот инвалидитет на одреден дел, 'рбетот, зглоб или орган се определува така што за најголема последица на оштетување се зема полниот процент предвиден во табелата, од следното најголемо оштетување се зема половина од процентот предвиден во табелата и после по ред, 1/4, 1/8 итн. Вкупниот процент не може да го надмине процентот што е одреден со табелата на инвалидитет за потполна загуба на тој дел или орган.
- (6) Ако осигуреникот имал траен инвалидитет пред настанувањето на несреќниот случај, обврската на осигурувачот се одредува според новиот инвалидитет, независно од поранешниот, освен во следниве случаи:
  - а. ако новиот несрекен случај предизвикал зголемување на дотогашниот инвалидитет, обврската на осигурувачот се утврдува за разликата помеѓу вкупниот процент на инвалидитет и поранешниот процент;
  - б. ако новиот несрекен случај предизвикал загуба или повреда на еден од порано повредените делови или органи, обврската на осигурувачот се утврдува само за зголемениот инвалидитет;
  - в. ако се докаже дека осигуреникот е заболел од шеќерна болест, болести на средниот и на периферниот нервен систем, глувост, слабовидност, болести на крвните садови или хронични болести на белите дробови и ако тие болести влијаат за зголемување на инвалидитетот по настанатиот несрекен случај, осигурувачот ќе го намали крајниот инвалидитет по табелата за инвалидитет за 1/2.
- (7) Оценките на инвалидитетот за различни последици на еден орган или екстремитет не се собираат, но може да бидат оценети по онаа точка што утврдува највисок инвалидитет за таа последица.
- (8) Во случај на загуба на повеќе делови или органи при еден несрекен случај, процентите на инвалидитет за секој одделен дел или орган се собираат, но не може да изнесуваат повеќе од 100%, ниту помалку од процентот на највисокиот поединечен инвалидитет.
- (9) Субјективните тешкотии во смисла на намалување на мускулната моторна сила, страв, болки и оток на местото на повредата не се земаат предвид при одредувањето на процентот на траен инвалидитет. Индивидуалните способности, социјалната положба или занимање (професионалната способност) на осигуреникот не се земаат предвид при одредувањето на процентот на инвалидитет.

I. ГЛАВА

1. Перзистентна вегетативна состојба	100%
2. Оштетување на мозокот со клинички утврдена слика: - хемипареа со силно изразен спастичитет; - екстрапирамидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења); - оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето	90%
3. Псевдобулбарен синдром	80%
4. Пострауматска епилепсија докажана со објективни дијагностички методи и со болнички лекувања: а). со зачестени напади (најмалку еднаш неделно)	60%
б). со ретки напади	20%
5. Жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психооргански синдром, со наод на психијатар и психолог по болничко лекување со соодветни испитувања: а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	60%
6. Хемипареа или дисфазија: а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	50%
7. Оштетувања на малиот мозок со адиодохокинеза и асинергија	40%
8. Состојба по нагмечување на мозокот докажано во текот на болничко лекување со објективни дијагностички постапки на дијагностичка обработка (КТ, ЕЕГ): а). без невролошки испади	5%
б). со невролошки испади	20%
9. Состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рендгенолошки верифицирано	10%
10. Посткомозионален синдром по болнички утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди со изворна медицинска документација добиена во рок од 24 часа по повредата и последователна медицинска документација за текот на лекувањето	1%
11. Загуба на коса над 1/3 од површината на косата	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Патолошките состојби на мозокот што довеле до промени во мозокот не се опфатени со осигурување.
2. За потресите на мозокот што не се болнички утврдени во рок од 24 часа по повредата и немаат историјат на лекување по повредата не се признава инвалидитет.
3. Сите форми на епилепсија мораат да бидат утврдени болнички со примена на современи дијагностички методи.
4. Кај различните последици од повреда на мозокот при еден несрекен случај, процентите на инвалидитет не се собираат, туку се одредува процент само по точката што е најповолна за осигуреникот.
5. Трајниот инвалидитет за сите случаи што спаѓаат под точките од 1 до 8 се определува најрано 2 години по повредата.

II. ОЧИ

12. Потполна загуба на видот на двете очи	100%
13. Потполна загуба на видот на едно око	33%
14. Ослабување на видот на едно око: а). за прва десеттина намален вид	1,65%
б). за втора десеттина намален вид	3,70%
в). за трета десеттина намален вид	6%
г). за четврта десеттина намален вид	9%
д). за петта десеттина намален вид	12,50%
ф). за шеста десеттина намален вид	16,50%

е). за седма десеттина намален вид	20,50%
ж). за осма десеттина намален вид	24,50%
з). за деветта десеттина намален вид	28,50%
15. Во случај на другото око да дошло до потполна загуба на видот, за секоја десеттина намалување на видот на повреденото око, се определува:	
а). за прва десеттина намален вид	3,30%
б). за втора десеттина намален вид	7,40%
в). за трета десеттина намален вид	12%
г). за четврта десеттина намален вид	18%
д). за петта десеттина намален вид	25%
ѓ). за шеста десеттина намален вид	33%
е). за седма десеттина намален вид	41%
ж). за осма десеттина намален вид	49%
з). за деветта десеттина намален вид	57%
16. Диплопија како трајна и ирепарабилна последица од повреда на око:	
а). екстерна офталмоплеггија	10%
б). тотална офталмоплеггија	20%
17. Загуба на очна леќа:	
а). афакија - еднострана	20%
б). псевдоафакија - еднострана	5%
в). афакија - двострана	30%
г). псевдоафакија - двострана	10%
18. Делумни оштетувања на мрежницата и на стаклестото тело:	
а). делумен испад на видното поле како последица на посттравматска Аблатио ретинае	3%
б). Стаклесто тело како последица на траматско крвање во стаклестото тело на окото	3%
19. Мидријаза како последица на директна траума на окото	3%
20. Непотполна внатрешна офталмоплеггија	10%
21. Повреда на солзниот апарат и на очните капаци:	
а). епифора	3%
б). ентропиум, ектропиум	3%
в). птоза на капациите	3%
22. Концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око:	
а). до 60 степени	10%
б). до 40 степени	30%
в). до 20 степени	50%
г). до 5 степени	60%
23. Еднострано концентрично стеснување на видното поле:	
а). до 50 степени	5%
б). до 30 степени	10%
в). до 5 степени	20%
24. Хомонимна хемианопсија	30%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Инвалидитет по одлепување на мрежницата се определува по точките 13, 14, 15 или 18.
2. Повредата на очната јаболчица што предизвикала одлепување на мрежницата мора да биде болнички дијагностицирана.
3. Оцената на оштетувањата на очите се врши по завршеното лекување со исклучок по точките 16 и 20, за кои минималниот рок изнесува една година по повредата.

III. УШИ

25. Потполна глувост на двете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	40%
26. Потполна глувост на двете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган	60%
27. Потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	10%
28. Потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво	15%

29. Обострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган:
- вкупна загуба на слухот по Fowler- Sabineu:
    - а). од 31% до 60%..... 10%
    - б). од 61% до 85%..... 20%
30. Обострана наглувост со згасната калорична реакција на двата вестибуларни органа:
- вкупна загуба на слухот по Fowler- Sabineu:
    - а). од 20% до 30%..... 10%
    - б). од 31% до 60%..... 20%
    - в). од 61% до 85%..... 30%
31. Еднострана тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган:
- загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели..... 10%
32. Еднострана тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган:
- загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели..... 12,5%
33. Повреда на ушната школка:
- а). потполна загуба или потполна деформација 15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За сите случаи од ова поглавје инвалидитетот се определува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата, со исклучок на точката 33, која се оценува по завршеното лекување.

IV. ЛИЦЕ

34. Белезно деформиращки оштетувања на лицето со функционални пречки со следователна медицинска документација и потребни испитувања:
- а). во лесен степен 5%
  - б). во силен степен 10%
35. Посттравматски деформитети на лицето по скршеници на лицеви коски со следователна медицинска документација..... 3%
36. Ограничено отворање на уста:
- а). растојание помеѓу горните и долните заби - до 3 см 10%
  - б). растојание помеѓу горните и долните заби - до 1,5 см 30%
37. Дефекти на виличните коски, на јазикот или непцето со функционални пречки:
- а). во среден степен 10%
  - б). во силен степен 25%
38. Пареза на фаџијалниот нерв по фрактура на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија:
- а). во лесен степен 5%
  - б). во силен степен со контрактура и кај мимичка мускулатура 15%
  - в). парализа на фаџијалниот нерв 20%
39. Загуба на постојните заби како последица на несреќен случај, рентгенолошки потврдена и со стоматолошки преглед, за секој заб 0,5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За козметичките и естетските белези на лицето не се одредува инвалидитет.
2. За случаите по точките 34, 35, 36 и 37 инвалидитет се одредува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата.
3. Инвалидитетот по точката 38 се одредува по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата.

V. НОС

40. Повреда на носот:
- а). делумна загуба на носот 15%
  - б). загуба на целиот нос 30%
41. Аносмија како последица на верифицирана фрактура на горниот внатрешен дел на носниот скелет 3%
42. Деформација на носната пирамида по фрактура со дислокација на носните коски 4%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Кога ќе се утврдат различни последици на повредата на носот поради еден несреќен случај, процентите за инвалидитет не се собираат, туку инвалидитетот се оценува по најповолната точка за осигуреникот.
2. Инвалидитетот од точка 41 се утврдува по завршеното лекување, но не пред истекувањето на една година од повредата или од операцијата.
3. За повреда по точката 42 осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави на увид РТГ-снимки.

VI. ДУШНИК И ХРАНОПРОВОД

43. Повреди на душникот:
  - а). состојба по трахетомија кај виталните индикации по повредата..... 5%
  - б). стеноза на душникот по повреда на гркланот и на почетниот дел на душникот 10%
44. Стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила..... 60%
45. Стеснување на хранопроводот, рендгенолошки докажано:
  - а). во лесен степен 5%
  - б). во силен степен 30%
46. Потполно стеснување на хранопроводот со трајна гастростома..... 80%

VII. ГРАДЕН КОШ

47. Повреди на ребрата:
  - а). кршење на едно или на две ребра ако е залекувано со дислокација, или скршнување на стернумот зараснат со дислокација без намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип 2%
  - б). кршење на 3 или повеќе ребра залекувано со дислокација без смалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип 5%
48. Состојба по торакотомија направена поради трауматски промени на градниот кош и на белите дробови 10%
49. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на ребрата, пенетрантни повреди на градниот кош, посттрауматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс:
  - а). во лесен степен, 20%-30% смалување на виталниот капацитет 10%
  - б). во среден степен, 31%-50% смалување на виталниот капацитет 30%
  - в). во силен степен, за 51% или повеќе смалување на виталниот капацитет 50%
50. Состојба по пенетрантни повреди на градниот кош, хематоторакс и/или пневмоторакс 5%
51. Фистула по емпиема 10%
52. Загуба на една дојка:
  - а). до 50 години живот..... 10%
  - б). преку 50 години живот 5%
  - в). тешко оштетување на дојката до 50 години живот 5%
53. Загуба на двете дојки:
  - а). до 50 години живот..... 30%
  - б). преку 50 години живот 15%
  - в). тешко оштетување на двете дојки до 50 години живот..... 10%
54. Последици од пенетрантни повреди на срцето и на големите крвни садови на градниот кош:
  - а). срце со нормален електрокардиограм 10%
  - б). со променлив електрокардиограм според тежината на промената..... 30%
  - в). крвни садови 10%
  - г). аневризма на аортата со инплант 30%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Капацитетот на белите дробови се одредува со повторена спирометрија, а по потреба и со детална пулмолошка обработка и ергометрија.
2. Ако состојбата од точките 47, 48 и 51 е проследена со нарушување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип, тогаш не се оценува по наведените точки, туку по точката 49.
3. Инвалидитетот по точките 49 и 51 се оценува по завршеното лекување, но не порано од една година од денот на повредата.

4. Ако со спирографија се докаже мешано нарушување на функцијата на белите дробови (опструктивно и рестриктивно), инвалидитетот се намалува сразмерно на испадот на функцијата поради болест.

VIII. КОЖА

55. Длабоки белези на телото по изгореници или повреди без пречки на мотилитетот, а повредите зафаќаат површина над 5 см²:
- а). до 5% од површината на телото 3%
  - а). од 5% до 10% од површината на телото 5%
  - б). од 10% до 20% од површината на телото 10%
  - в). преку 20% од површината на телото 15%
56. Длабок белег на кожата по повреди или изгореници што предизвикале поголем белег на кожата до 5 см² 1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Случаите од точката 55 се пресметуваат со примена на Wallace-овото правило на деветка.
2. Длабок белег настанува по интермедијални изгореници (II Б степен) и/или повреди со мал дефект на кожата.
3. Длабок белег настанува по длабоки изгореници (III степен) или поткожни субдермални (IV степен) и/или поголем дефект на кожниот покрив.
4. За последиците од епидермални изгореници (I степен) и површината (II А степен) не се определува инвалидитет.
5. Процентот на инвалидитет се утврдува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци од настанувањето на несреќниот случај.
6. Функционалните нарушувања предизвикани од изгореници или со повреди од точката 55 се оценуваат во согласност со соодветните точки од табелата на инвалидитет.

IX. СТОМАЧНИ ОРГАНИ

57. Трауматска хернија верифицирана во болница непосредно по повредата ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomачниот ѕид во тоа подрачје 5%
58. Повреди на дијафрагмата:
- а). состојба по прснување на дијафрагмата во болница непосредно по повредата, верифицирана и хируршки згрижена 10%
59. Постоперативна хернија по лапартомија што е направена поради повредата 10%
60. Повреда на цревата и/или црниот дроб, желудник:
- а). шиене 10%
  - б). повреда на црниот дроб со ресекција 20%
  - в). повреда на цревата и/или на желудникот со ресекција 20%
61. Загуба на слезина (спленектомија):
- а). загуба на слезина до 20 години возраст 25%
  - б). загуба на слезина од 20-40 години возраст 20%
  - в). загуба на слезина со преку 40 години возраст 15%
62. Повреда на панкреас според функционалното оштетување 20%
63. Анус претернатуралис - траен 50%
64. Инконтиненција алви:
- а). делумна 20%
  - б). потполна 60%

X. УРИНАРНИ ОРГАНИ

65. Загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот 30%
66. Загуба на еден бубрег - со оштетена функција на другиот:
- а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата 40%
  - б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата 55%
  - в). во силен степен, над 50% оштетување на функцијата 80%
67. Функционални оштетувања на едниот бубрег:
- а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата 7%

б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	15%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	20%
68. Функционални оштетувања на двата бубрега:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	20%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	30%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	60%
69. Стеноза на уретрата по повреда:	
а). во лесен степен, под 18 ЦХ	5%
б). во среден степен, под 14 ЦХ	15%
в). во силен степен, под 6 ЦХ	30%
70. Повреда на мочниот меур со намален капацитет за секоја 1/3 на намалување на капацитетот	10%
71. Потполна инконтиненција на урината:	
а). кај мажи	40%
б). кај жени	50%
72. Уринарна фистула (уретална, перинеална, вагинална)	25%

XI. ГЕНИТАЛНИ ОРГАНИ

73. Загуба на еден тестис до 60 години живот	15%
74. Загуба на еден тестис преку 60 години живот	5%
75. Загуба на двата тестиса до 60 години живот	50%
76. Загуба на двата тестиса преку 60 години живот	25%
77. Загуба на penisот до 60 години	60%
78. Загуба на penisот преку 60 години живот	30%
79. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација до 60 години живот	50%
80. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација преку 60 години живот	25%
81. Загуба на матката и на јајчниците до 55 години живот:	
а). загуба на матка	40%
б). загуба на едниот јајчник	10%
в). загуба на двата јајчника	40%
82. Загуба на матката и на јајчниците преку 55 години живот:	
а). загуба на матката	10%
б). загуба на секој јајчник	5%
83. Оштетувања на вулвата и на вагината што оневозможуваат кохабитација до 60 години живот	50%
84. Оштетувања на вулвата и на вагината што оневозможуваат кохабитација преку 60 години	25%

XII. 'РБЕТ

85. Повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок (квадриплегија), со загуба на контрола на дефекација и мокрење, верифицирано со потребните испитувања	100%
86. Повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок (параллегија):	
а). со загуба на контролата на дефекација и мокрење, верифицирано со потребните испитувања	70%
б). без загуба на контролата на дефекација и мокрење, верифицирано со потребните испитувања	50%
87. Повреда на 'рбетот со пареза на долните екстремитети, верифицирано со ЕМГ	25%
88. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на вратниот сегмент:	
а). во лесен степен, до 1/2 од нормалната функција	4%
б). во силен степен, над 1/2 од нормалната функција	8%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* антефлексija	(0-40 степени)
ретрофлексija	(0-45 степени)
латерофлексija	(0-40 степени)
ротација	(0-60 степени)
89. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на торакалниот сегмент до Тх 11:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	3%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	6%

Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* антефлексija	(0-40 степени)
ретрофлексija	(0-45 степени)
латерофлексija	(0-40 степени)
90. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на мобилниот Тх 11 Л2 сегмент:	
а). во лесен степен, до 1/2 од нормалната функција	6%
б). во силен степен, над 1/2 од нормалната функција	12%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* антефлексija	(0-80 степени)
ретрофлексija	(0-20 степени)
латерофлексija	(0-20 степени)
91. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на сегментот Л3 - Л5:	
а). во лесен степен	4%
б). во силен степен	8%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* антефлексija	(0-80 степени)
ретрофлексija	(0-20 степени)
латерофлексija	(0-20 степени)

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Оштетувањата што спаѓаат под точката 85 се оценуваат по утврдување на ирепарабилни невролошки лезии, со соодветна медицинска документација и дијагностички постапки а за точките 86 и 87 се оценуваат по завршеното лекување, но не порано од 2 години од денот на повредувањето.
2. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ и/или КТ, МРИ-снимки на увид.
3. Интервертебрална хернија, дископатија, лумбалгии, лумбоишиалгии, спондилози, спондилестези, спондилолиза, сакралрии, миофасцитиси, коксигодии, ишиалгии, фасцитиси и сите патоанатомски промени на слабинско-крстни регии означени со аналогни термини не се опфатени со осигурување.

XIII. КАРЛИЦА

92. Повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза	30%
93. Симфизиолиза со дислокација во хоризонтална и/или вертикална рамнина:	
а). големина до 2 см	3%
б). големина преку 2 см	10%
94. Кршење на една цревна коска санирана со дислокација	4%
95. Кршење на двете цревни коски санирани со дислокација	8%
96. а). Кршење на една коска / срамната или седишната коска санирано со дислокација	3%
б). кршење на две коски на карлицата / срамната или седишната коска санирано со дислокација	6%
97. Кршење на две коски: срамните, седишните, со дислокација и изразена деформација на карличниот прстен што предизвикува нарушување на одот	10%
98. Кршење на крсната коска или тртната коска	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За кршење на коските на карлицата што зараснале без дислокација и без објективни функционални пречки не се одредува инвалидитет.
2. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ и/или КТ снимки на увид.

XIV. ГОРЕН ЕКСТРЕМИТЕТ

XIV-1. Загуба

99. Загуба на двете раце или шепа	100%
100. Загуба на раката од рамото (ексартхулација)	70%
101. Загуба на раката во подрачјето на надлактицата	65%
102. Загуба на раката под лакотот со задржана функција на лакотот	60%
103. Загуба на шепа	55%
104. Загуба на сите прсти:	
а). на двете шепа	100%
б). на едната шепа	45%
105. Загуба на палец	18%
106. Загуба на показалец	12%
107. Загуба на среден, домал и мал прст:	
а). среден	8%
б). домал или мал, за секој прст посебно	4%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За загуба на еден член на палецот се одредува половина, а за загуба на еден член од другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за соодветниот прст.
2. Делумната загуба на коскениот дел од членчето се оценува како потполна загуба на членчето.
3. За загуба на јагодица од прстот се определува 1/2 од инвалидитетот определен за загуба на член.

XIV-2. Надлактица

108. Потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (абдукција од 20 до 40 степени)	25%
109. Намалена подвижност на зглобот на рамото по скршеница (или луксација) на зглобните тела, докажана со РТГ, и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	5%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	10%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* елевација со слободна лопатка	(0-180 степени)
антефлексija со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
ретрофлексija со фиксирана лопатка	(0-50 степени)
абдукција со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
внатрешна ротација	(0-85 степени)
надворешна ротација	(0-90 степени)
110. Неправилно зарасната скршеница на клучната коска	3%
111. Потполно исчашување на акромиоклавикуларниот или стерноклавикуларниот зглоб, рендгенски верифицирано со нарушена функција на раката во памениот зглоб	3%
112. Лезија (повреда) на ротаторната манжетна докажана со МР магнетна резонанца и/или оперативно третирана (артроскопски или отворено)	4%
113. Ендопротеза на рамениот зглоб	30%
114. Посттравматски хроничен остеомиелитис на коските на горните екстремитети со постојана посттравматска фистула	10%
115. Трауматско раскинување на големите мускули на надлактицата докажана со МР или ЕХО и со ограничена функција на соседните зглобови	3%
116. Парализа на нервот аксесорисус	15%
117. Парализа на брахијалниот плексус	60%
118. Делумна парализа на брахијалниот плексус	35%
119. Парализа на аксиларниот нерв	15%
120. Парализа на радијалниот нерв	30%
121. Парализа на нервот медианус	35%

122. Парализа на нервот улнарис	30%
123. Парализа на два нерва од едната рака	50%
124. Парализа на три нерва од едната рака	60%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Пареза на нервите се одредува максимално до 2/3 од инвалидитетот определен за парализа на соодветниот нерв.
2. За хроничен постравматски остеомиелитис на коските на горните екстремитети и со постојана посттрауматска фистула, трајниот инвалидитет се определува најрано две години по настанување на повредата со историја за претходната состојба.
3. За случаите што спаѓаат под точките од 116 до 124 инвалидитет се определува по завршеното лекување, но не пред две години по повредата, со задолжителна верификација со ЕМГ, не постара од 3 месеци.
4. При кршење на клучната коска, инвалидитетот се определува само по точката 110, а не се зема предвид намалената подвижност во соседните зглобови.
5. Ендопротеза на зглобот на рамото само поради скршеница на главата / вратот на надлактичната коска, а не како последица на дегенеративни заболувања / артроза.

XIV-3. Подлактица

125. Вкочанетост на зглобот на лакотот	
а). во функционално поволна положба од 100 до 140 степени	20%
б). во функционално неповолна положба	30%
126. Намалена подвижност на зглобот на лакотот по скршеница (или луксација) на зглобните тела, докажана со РТГ, и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	5%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	10%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* екстензија	(0 степени)
флексија	(145 степени)
127. Намалена ротација на подлактицата (пронација и супинација) по скршеница во пределот на лакотот или на подлактицата, верифицирана со РТГ	3%
128. Разлабавен зглоб на лакотот - осцилација на движење во попречна насока повеќе од 20 степени	5%
129. Вкочанетост на рачниот зглоб:	
а). во положба на екстензија	15%
б). во оската на подлактицата	20%
в). во положба на флексија	30%
130. Намалена подвижност на рачниот зглоб по скршеница на зглобните тела, докажана со РТГ и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	4%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	8%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* воларна флексија	(0-90 степени)
дорзална флексија	(0-70 степени)
улнарна девијација	(0-55 степени)
радијална девијација	(0-25 степени)
131. Ендопротеза на чунестата коска и/или ослинатум (месечеста коска)	15%
132. Постравматска псеудоартроза (незараснување) на навикларната коска	3%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За посттравматска псеудоартроза (незараснување) на навикларната коска трајниот инвалидитет се определува најрано една година по настанување на повредата.

XIV-4 Прсти

133. Потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака	40%
134. Потполна вкочанетост на целиот палец	12%
135. Потполна вкочанетост на целиот показалец	9%
136. Потполна вкочанетост на средниот, домалиот и на малиот прст:	
а). целиот среден прст	6%
б). домалиот или малиот прст, за секој прст посебно	3%
137. Неправилно зараснато скршување на метакарпална коска (скршеница зарасната со дислокација што влијае на функцијата на зглобот)	1%
138. Намалена подвижност на дисталниот или проксималниот зглоб на палецот	3%
139. Намалена подвижност на одделни зглобови на показалецот	2%
140. Намалена подвижност на одделни зглобови на средниот, домалиот или на малиот прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За потполна вкочанетост на еден зглоб на палецот се определува половина, а за потполна вкочанетост на еден зглоб на другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за потполна вкочанетост на тој прст.
2. Збирот на процентот на вкочанетост на одделни зглобови на еден прст не може да биде поголем од процентот определен за потполна вкочанетост на тој прст.
3. Вкупниот инвалидитет за повреда на прстите не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за загуба на шепата.
4. За последиците од повреда на прстите инвалидитетот се одредува без примена на начелото од точката 5 од општите одредби на табелата на инвалидитет.
5. Вкупниот инвалидитет по точките 138, 139 и 140 не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за потполна вкочанетост на истиот прст.
6. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.

XV. ДОЛЕН ЕКСТРЕМИТЕТ

XV 1. Загуба

141. Загуба на двете натколеници	100%
142. Ексартикулација на нога во колк	70%
143. Загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут неповолен за протеза	60%
144. Загуба на натколеница под горната третина	50%
145. Загуба на двете потколеници, осакатени делови поволни за протеза	80%
146. Загуба на потколеница, осакатениот дел под 6 см	45%
147. Загуба на потколеница, осакатениот дел преку 6 см	40%
148. Загуба на двете стапала	80%
149. Загуба на едно стапало	35%
150. Загуба на стапало во Шопартова линија	35%
151. Загуба на стапало во Лисфранова линија	30%
152. Трансметатарзална ампулација	25%
153. Загуба на првата или петтата метатарзална коска	5%
154. Загуба на втората, третата и на четвртата метатарзална коска, за секоја посебно	3%
155. Загуба на сите прсти на стапалото на една нога	20%
156. Загуба на палецот на стапалото:	
а). загуба на крајното членче на палецот	5%
б). загуба на палец	10%
157. Загуба на другите прсти на ногата, за секој прст посебно	2,5%
158. Делумна загуба на - другите прсти на ногата, за секој прст посебно	1%

XV 2. Колк, натколеница и потколеница

159. Потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна положба	30%
160. Потполна вкочанетост на колкот во функционално неповолна положба	40%

161. Потполна вкочанетост на двата колка	70%
162. Намалена подвижност на зглобот на колкот по скршеница (или луксација) на зглобните тела, докажана со РТГ, и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот).....	5%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот).....	10%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* флексија со испружено колено	(0-80 степени)
флексија со свиткано колено	(0-110 степени)
екстензија.....	(0-20 степени)
абдукција.....	(0-45 степени)
адукција.....	(0-30 степени)
внатрешна ротација	(0-45 степени)
надворешна ротација.....	(0-45 степени)
163. Ендопротеза на колкот	30%
164. Неправилно зараснато кршење на бутната коска со ангулација во варус, валгус позиција:	
а). од 10 до 20 степени.....	10%
б). над 20 степени.....	15%
165. Посттравматска тромбоза на длабоките крвни садови на натколеницата и потколеницата докажана со доплер	4%
166. Посттравматско раскинување на мускулите на надколеницата и подколеницата докажано со ЕХО и/или МРИ.....	2%
167. Скратување на долниот екстремитет поради скршеница:	
а). од 2,1 до 4 см.....	5%
б). од 4,1 до 6 см.....	10%
в). повеќе од 6 см	25%
168. Неправилно зараснато кршење на потколеницата со валгус, варус или со рекурватум деформација, компарирано со здравата потколеница, преку 15 степени	10%
169. Хроничен посттравматски остеомиелитис на коските на долните екстремитети со посттравматска фистула	10%
170. Посттравматска псеудоартроза (незараснување) на бутната коска	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети со посттравматска фистула да се трајниот инвалидитет се одредува најрано две години по настанување на повредата со историја за претходна состојба.
2. Ендопротеза на зглобот на колкот само поради скршеница на главата / вратот на бутната коска, а не како последица на дегенеративни заболувања, артроза.
4. За посттравматска псеудоартроза (незараснување) на бутната коска трајниот инвалидитет се одредува најрано една година по настанување на повредата со следователна медицинска документација.

XV 3. Колено

171. Вкочанетост на коленото во функционално поволна положба (до 20 степени флексија).....	25%
172. Намалена подвижност на зглобот на коленото по скршеница (или луксација) на зглобните тела, докажана со РТГ и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот).....	5%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот).....	10%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* екстензија.....	(0 степени)
флексија	(0-130 степени)
173. Оштетување на менискусот со рецидивирачки пречки во функцијата на зглобот на коленото, потврдено со МРИ и/или артроскопија	2%
174. Травматска хондромалација во пределот на коленото докажана со артроскопија или МРИ	2%
175. Разнишаност на коленото по целосна руптура на предниот вкрстен лигамент, верифицирано со МР и/или артроскопија	5%
176. Разнишаност на коленото по целосна руптура на задниот вкрстен лигамент, верифицирано со МР и/или артроскопија	8%

177. Разнишаност на коленото по раскинување на колатералните лигаменти докажано со МР	2%
178. Ендопротеза на коленото	30%
179. Слободно зглобно тело поради повреда што предизвикува ограничена функција на зглобот	3%
180. Функционални пречки по отстранување на чашка (патела):	
а). парцијално отстранета чашка	4%
б). тотално отстранета чашка	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Ендопротеза на зглобот на коленото само поради скршеница, а не како последица на дегенеративни заболувања, артроза.
2. За сите повреди на коленото потребна е медицинска документација за повреда на зглобот, не постара од една година.

XV 3. Скочен зглоб и стапало

181. Вкочанетост на скочниот зглоб во функционално повољна положба (5-10 степени плантарна флексија)	15%
182. Вкочанетост на скочниот зглоб во функционално неповољна положба	25%
183. Намалена подвижност на отскочниот зглоб по скршеница на зглобните тела, докажана со РТГ, и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од нормалната функција на зглобот)	4%
б). силен степен (над 1/2 од нормалната функција на зглобот)	8%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата	
* дорзална флексија	(0-25 степени)
плантарна флексија	(0-30 степени)
инверзија	(0-25 степени)
еверзија	(0-10 степени)
184. Ендопротеза на скочниот зглоб	25%
185. Состојба по раскинување на Ахиловата тетива со функционални пречки (намалена подвижност на отскочниот зглоб)	3%
186. Изолирани кршења на коските на тарзус	1%
187. Деформација на стапалото, со скршеници на коските: пес ескаватус, пес плановалгус, пес варус, пес еквинус во силен степен	5%
188. Деформација на калканеусот по компресивно кршење	5%
189. Изолирани кршења на коските на талус	4%
190. Деформација на талусот по скршеница со следователна артроза	10%
191. Деформација на метатарзус по скршеница на метатарзални коски, за секоја метатарзална коска 1%, вкупно	до 5%
192. Потполна вкочанетост на основниот или на крајниот зглоб на палецот на стапалото	2%
193. Намалена подвижност на зглоб на вториот до петтиот прст на стапалото по скршеница на фаланга на прстите на стапалото	1%
194. Големи белези на петицата или на табанот по повреда на меките делови со површина преку 1/2 од табанот	5%
195. Парализа на исхијадичниот нерв	40%
196. Парализа на феморалниот нерв	30%
197. Парализа на тибискиот нерв	25%
198. Парализа на перонеалниот нерв	25%
199. Парализа на глутеалниот нерв	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За пареза на нервите на нозете се определува максимално до 2/3 од процентот определен за парализа на соодветниот нерв.
2. За случаите што спаѓаат во точките од 195 до 199 се определува инвалидитетот по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата, со верификација со ЕМГ не постара од 3 месеци.
3. За псевдоартроза на пателата не се одредува инвалидитет.

4. За оцена на инвалидитетот по сите точки од оваа глава, освен за повредите на нерви и на меки делови, осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави РТГ-снимки на увид.
5. Дисторзиите на зглобови не се опфатени со осигурување.
6. За деформација на талусот по скршеница со следователна артроза трајниот инвалидитет се одредува најрано една година по настанување на скршеницата.

КТ - Компјутеризирана томографија

ЕЕГ - Електроенцефалографија

РТГ - Рентгенграфија

ЕМГ - Електромиографија

МР - Магнетна резонанца

ЕХО - Ултрасонографија

Прилог бр.2

**ТАБЕЛА НА ДНЕВЕН НАДОМЕСТ
за
осигурување на раководители (менаџери)**

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

- (1) Во смисла на членот 15 од Посебните услови за осигурување на раководители (менаџери) од последици на несреќен случај (незгода), оваа табела на дневен надомест е составен дел на овие Посебни услови и на секој одделен договор за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода) што договарачот на осигурувањето ќе го склучи согласно овие услови со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп (во натамошниот текст: осигурувач).
- (2) Ако несреќниот случај имал за последица привремена неспособност на осигуреникот, бројот на деновите за кои се исплатува дневен надомест за определен вид повреда се утврдува врз основа на лекарска потврда - извештај, но најмногу до бројот на деновите определени за тој вид повреда во оваа табела на дневен надомест.
- (3) Доколку некој вид повреда не е наведен во табелата на дневен надомест, бројот на деновите на дневниот надомест се определува според бројот на деновите предвидени за сличен вид повреди наведени во табелата.

I ПОВРЕДИ НА ГЛАВА

- (1) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:**
  1. посткомозионален синдром по болнички или амбулантно утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди;
  2. загуба на коса над 1/3 од површината на косата.
- (2) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
  1. дифузни оштетувања на мозокот со клинички утврдена слика на декортизација, односно децеребрација:
    - хемиплегија од инветериран тип со афазија и агнозија;
    - деменција (Корсаковлев синдром);
    - обостран Паркинсов синдром со изразен ригор;
    - комплетна хемиплегија, параплегија, триплегија, тетраплегија;
    - епилепсија со деменција и психичка детериорација;
    - психоза по органска повреда на мозокот;
  2. оштетување на мозокот со клинички утврдена слика:
    - хемипареца со силно изразен спастицитет;
    - екстрапирамидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења);
    - псевдобулбарна парализа со присилно плачење или смеење;
    - оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето;
  3. псевдобулбарен синдром;
  4. жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психооргански синдром со наод на психијатар и психолог по болничкото лекување со соодветни испитувања;
  5. хемипареца или дисфазија;
  6. оштетувања на малиот мозок со адиодохокинеза и асинергија;
  7. контузиони повреди на мозокот;
  8. состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рендгенолошки верифицирано.

II ПОВРЕДИ НА ОЧИ

- (3) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:**
  1. диплопија како трајна и ирепаративна последица од повреда на око, екстерна и тотална офталмоплегија;
  2. мидријаза како последица на директна траума на окото;
  3. непотполна внатрешна офталмоплегија;
  4. повреда на солзниот апарат и на очните капаци (епифора, ентропиум, ектропиум, птоза на капациите);

5. концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око од 1 до 60 степени;
  6. еднострано концентрично стеснување на видното поле од 1 до 50 степени;
  7. хомонимна хемианопсија.
- (4) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:**
1. ослабување на видот на едно око;
  2. загуба на очна леќа (афакија и псевдоафакија).
- (5) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:**
1. делумни оштетувања на мрежницата и на стаклестото тело.
- (6) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
1. потполна загуба на видот на двете очи;
  2. потполна загуба на видот на едно око.

III ПОВРЕДИ НА УШИ

- (7) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:**
1. потполна глувост на двете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган;
  2. потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган;
  3. двострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине од 31 до 60%;
  4. еднострана тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели;
  5. повреда на ушната школка со потполна загуба или потполна деформација.
- (8) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:**
1. потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво;
  2. двострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине од 61 до 85%;
  3. еднострана тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган, загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели.
- (9) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:**
1. потполна глувост на двете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган.

IV ПОВРЕДИ НА ЛИЦЕ

- (10) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:**
1. Загуба на постојните заби како последица на несреќен случај
- (11) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:**
1. Белезно деформиращи оштетувања на лицето со функционални пречки
  2. Посттравматски деформитети на лицето по скршеници на лицеви коски
  3. ограничено отворање на устата;
  4. дефекти на виличните коски на јазикот или непцето со функционални пречки.
- (12) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
1. пареза на фаџијалниот нерв по фрактура на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија.

V ПОВРЕДИ НА НОС

- (13) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:**
1. аносмија како последица на верифицирана фрактура на горниот внатрешен дел на носниот скелет;
  2. промена на обликот на пирамидата на носот;
  3. отежнато дишење поради фрактура на носниот септум што е утврдена од соодветен специјалист - клинички и рендгенолошки непосредно по повредата.
- (14) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
1. повреда на носот: делумна или целосна загуба на носот.

VI ПОВРЕДИ НА ДУШНИК И НА ХРАНОПРОВОД

- (15) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:**
1. стеснување на хранопроводот.

(16) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила;
2. потполно стеснување на хранопроводот со трајна гастростома.

VII ПОВРЕДИ НА ГРАДЕН КОШ

(17) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. повреди на ребрата, скршување на едно или повеќе ребра или на стернумот зараснати со дислокација, без или со намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип;
2. состојба по торакотомија.

(18) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип со намалување на виталниот капацитет во лесен и среден степен до 50%, настанато како последица на: скршување на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс.

(19) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. фистула по емпиема.

(20) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс, без намалување на виталниот капацитет
2. загуба на една дојка.

(21) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип со намалување на виталниот капацитет во силен степен над 51%, настанато како последица на: скршување на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс;
2. загуба на двете дојки;
3. последици од пенетрантни повреди на срцето и на големите крвни садови на градниот кош.

VIII ПОВРЕДИ НА КОЖА

(22) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. длабоки белези на телото по изгореници или повреди без пречки на мотолитетот, а повредите зафаќаат површина над 5 см².

(23) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. длабоки белези на телото по изгореници или повреди, со функционални пречки.

IX ПОВРЕДИ НА СТОМАЧНИ ОРГАНИ

(24) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. трауматска хернија верифицирана во болница, непосредно по повредата, ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomachниот ѕид во тоа подрачје;
2. постоперативна хернија по лапаратомија што е направена поради повредата;
3. повреда на цревата и/или на црниот дроб, слезината, желудникот.

(25) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. повреди на дијафрагмата;
2. сутура или загуба на слезина (спленектомија).

(26) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повреда на панкреас според функционалното оштетување;
2. Анус праектернатуралис - траен;
3. инконтиненција алви - трајна.

X ПОВРЕДА НА УРИНАРНИТЕ ОРГАНИ

(27) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. функционални оштетувања на едниот бубрег во лесен и среден степен, до 50% оштетување на функцијата.

(28) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот.

(29) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. функционални оштетувања на едниот бубрег во силен степен, над 50% оштетување на функцијата;
2. загуба на еден бубрег со оштетување на функцијата на другиот;
3. функционални оштетувања на двата бубрега;
4. растројство при испуштање на урина поради повреди на подрачјето на уrogenиталните органи според Шарие;
5. повреда на мочниот меур со намален капацитет, за секоја 1/3 на намалување на капацитетот;
6. потполна инконтиненција на урината;
7. трајна цистостома;
8. уринарна фистула (уретална, перинеална, вагинална).

XI ПОВРЕДИ НА ГЕНИТАЛНИТЕ ОРГАНИ

(30) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. загуба на еден или на двата тестиса.

(31) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на penisот;
2. деформација на penisот со оневозможена кохабитација;
3. загуба на матката и на јајчниците;
4. оштетување на вулвата и на вагината што оневозможува кохабитација.

XII ПОВРЕДИ НА 'РБЕТ

(32) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. смалување на подвижноста на 'рбетот како последица на скршување на еден или повеќе прешлени со изменување на линијата на 'рбетот (кифоза, рибус, сколиоза);
2. смалена подвижност на 'рбетот по повредата на коскениот дел на вратниот, торакалниот или лумбалниот сегмент
3. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на сегментот Л3 - Л5.

(33) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок или на периферните нерви (квадриплегија), со загуба на контролата на дефекацијата и уринарањето;
2. повреда на 'рбетниот мозок со целосна парализа на долните екстремитети, без пречки на дефекацијата и на уринарањето;
3. повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок или периферните нерви (параплегија) без загуба на контролата на дефекацијата и мочањето, верифицирано со ЕМГ;
4. повреда на 'рбетот, со пареза на долните екстремитети.

XIII ПОВРЕДИ НА КАРЛИЦА

(34) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. скршување на една или две цревни коски санирано со дислокација;
2. скршување на срамната или седишната коска санирано со дислокација;
3. скршување на 2 коски: срамната, седишната или срамната и седишната, со дислокација;
4. скршување на крсната коска или тртната коска.

(35) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. симфизеолоиза со дислокација, хоризонтална и/или вертикална.

(36) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза.

XIV ПОВРЕДИ НА РАЦЕ

(37) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. загуба на палец, показалец, среден, домал или мал прст;

(38) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на двете раце или шепа;
2. загуба на раката од рамото (ексарткулација);
3. загуба на раката во подрачјето на надлактицата;
4. загуба на раката под лакотот со задржана функција на лакотот;
5. загуба на шепа;
6. загуба на сите прсти, на едната или на двете шепа.

НАДЛАКТИЦА

(39) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. лабавост на рамениот зглоб со коскени дефекти на зглобните тела;
2. неправилно зараснато кршење на клучната коска.

(40) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. намалена подвижност на раката во рамениот зглоб споредена со здравата рака;
2. потполно исчашување на акромиоклавикуларниот или стерноклавикуларниот зглоб, рендгенски верифицирано;
3. лезија (повреда) на ротаторната манжетна;
4. Трауматско раскинување на големите мускули на надлактицата.

(41) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално поволна положба (абдукција);
2. ендопротеза на рамениот зглоб;
3. псевдоартроза на надлактичната коска.

(42) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (абдукција);
2. хроничен остеомиелитис на коските на горните екстремитети со посттрауматска фистула;
3. парализа на нервниот аксесориус;
4. парализа на брахијалниот плексус;
5. делумна парализа на брахијалниот плексус (ЕРБ или КЛУМПКЕ);
6. парализа на аксиларниот нерв;
7. парализа на радијалниот нерв;
8. парализа на нервот медианус;
9. парализа на нервот улнарис;
10. парализа на два нерва од едната рака;
11. парализа на три нерва од едната рака.

ПОДЛАКТНИЦА

(43) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. намалена ротација на подлактицата (просупинација) споредена со здравата рака;
2. намалена подвижност на рачниот зглоб спореден со здравата рака;
3. ендопротеза на чунестата коска и/или ослинатум (месечеста коска);
4. посттравматска псеудоартроза (незараснување) на навикуларната коска.

(44) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. потполна вкочанетост на зглобот на лакотот во функционално неповолна положба;
2. намалена подвижност на зглобот на лакотот, спореден со здравата рака;
3. разлабавен зглоб на лакотот (разлабавување во фронтална рамнина) – осцилација на движењата во попречна насока;
4. анкилоза на рачниот зглоб.

(45) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. анкилоза на подлактицата во супинација;
2. анкилоза на подлактицата во средна положба;
3. анкилоза на подлактицата во пронација.

ПРСТИ

(46) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. скршување на метакарпалните коски;
2. намалена подвижност на дисталниот или базалниот зглоб на палецот;
3. намалена подвижност на одделни зглобови на показалецот, средниот, домалиот или малиот прст.

(47) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака;
2. потполна вкочанетост на целиот палец, целиот показалец, средниот, домалиот и малиот прст.

XV ПОВРЕДИ НА ДОЛЕН ЕКСТРЕМИТЕТ

(48) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. слободно зглобно тело поради повреда;
2. посттравматско раскинување на мускулите на надколеницата и подколеницата докажано со ЕХО, МРИ
3. изолирани кршења на коските на тарзус.

(49) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. деформација на една метатарзална коска по поголема деформација на метатарзусот по кршење на метатарзалните коски;
2. потполна вкочанетост на еден или повеќе зглобови на прстите на нозете;
3. големи белези на петицата или на табанот по дефектите на меките делови;
4. посттравматска тромбоза на длабоките крвни садови на натколеницата и потколеницата, докажана со доплер;
5. оштетување на менискус со рецидивирачки пречки во функцијата на зглобот на коленото, потврдено со магнетна резонанција;
6. трауматска хондромалација во пределот на коленото докажана со артроскопија или МРИ;
7. развиеност на коленото по раскинување на колатералните лигаменти докажано со МРИ;
8. изолирани кршења на коските на талус;
9. намалена подвижност на зглоб на вториот до петтиот прст на стапалото по скршеница на фаланга на прстите на стапалото.

(50) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. целосна или делумна загуба на еден од петте прсти на стапалото;
2. ендопротеза на колкот;
3. намалена подвижност на колкот компарирана со здравиот колк со верификација со РТГ;
4. намалена подвижност на зглобот на коленото, компарирано со здравото колено;
5. развиеност на коленото по повреда на капсулата и на лигаментарниот апарат, компарирано со здравото колено, со потреба од постојано носење на ортопедско помагало;
6. ендопротеза на коленото;
7. анкилоза на отскочниот зглоб во функционално поволна и неповолна положба (5-10 степени плантарна флексија);
8. намалена подвижност на отскочниот зглоб, компарирано со здравиот отскочен зглоб;
9. ендопротеза на отскочниот зглоб;
10. трауматско проширување на мелеоларната, бималеоларната, трималеоларната виљушка на стапалото, компарирано со здравото стапало;
11. изолирани кршења на коските на тарзусот без поголеми деформации.

(51) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на двете натколеници;
2. ексартикулација на нога во колк;
3. загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут непогоден за протеза;
4. загуба на натколеница под горната третина;
5. загуба на двете потколеници, осакатените делови погодни за протеза;
6. загуба на потколеница;
7. загуба на едно или две стапала;
8. загуба на стапало во Шопартова линија;
9. загуба на стапало во Лисфранова линија;
10. трансметатарзална ампулација;
11. загуба на една или повеќе од петте метатарзални коски;

12. загуба на сите прсти на стапалото на една нога;
13. потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна или неповолна положба;
14. потполна вкочанетост на двата колка;
15. неправилно зарастено кршење на бутната коска со ангулација во варус, валгус позиција;
16. посттравматски хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети;
17. скратување на ногата поради кршење;
18. вкочанетост на коленото (до 20 степени флексија), во функционално поволна или неповолна положба;
19. посттравматска псеудоартроза (незараснување) на бутната коска
19. неправилно зараснато кршење на потколеницата во валгус, варус или рекурватум деформација, компарирано со здравата потколеница;
20. деформација на калканеусот по компресивно кршење;
21. деформација на талусот по скршеница со следователна артроза;
22. парализа на искијадичниот нерв;
23. парализа на феморалниот нерв;
24. парализа на тибиијалниот нерв;
25. парализа на пероеналниот нерв;
26. парализа на глутеалниот нерв.

(52) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена:

1. за другите повреди на кој било дел од телото што не се опишани во табелата на дневен надомест, како контузии, дисторзии, фисури, рани и слични полесни повреди.

Бр. 02-7069/4

Датум: 25.10.2022 година

Претседател на Управен одбор
Бошко Андов

Овие Посебни услови ги донесе Управниот одбор на Друштвото на 333-тата редовна седница одржана на 29.12.2020 година со одлука бр. 02-9753/19 со примена од 1.1.2021 година. и измените и дополнувањата донесени на 462-та редовна седница одржана на 25.10.2022 година со одлука бр. 02-7069/4 со примена од 01.11.2022 година.

Лектор: Кристина Дукоска